

Laidiens: 04.06.2020., Nr. 107

Oficiālās publikācijas Nr.: 2020/107.1

Ministru kabineta noteikumi Nr. 332

Rīgā 2020. gada 2. jūnijā (prot. Nr. 38 8. §)

Noteikumi par valsts profesionālās vidējās izglītības standartu un valsts arodizglītības standartu

*Izdoti saskaņā ar Izglītības likuma
14. panta 19. punktu
un Profesionālās izglītības likuma
23. panta otro daļu*

I. Vispārīgais jautājums

1. Noteikumi nosaka valsts profesionālās vidējās izglītības standartu un valsts arodizglītības standartu.

II. Profesionālās vidējās izglītības un arodizglītības programmu stratēģiskie mērķi un galvenie uzdevumi

2. Profesionālās vidējās izglītības un arodizglītības programmu stratēģiskie mērķi ir:

2.1. sagatavot izglītojamo darbībai noteiktā profesijā, nodrošinot izglītojamam kvalifikāciju ar darba tirgum aktuālajām kompetencēm, kas ietver zināšanas, prasmes un attieksmes, kuras veicina personu nodarbinātību, pielāgošanās spējas atbilstoši mainīgajiem ekonomiskajiem un sociālajiem apstākļiem mūža garumā, personisko attīstību un pilsonisko līdzdalību, lai sekmētu Latvijas un Eiropas uzņēmumu konkurētspēju, ilgtspējību un inovāciju attīstību;

2.2. nodrošināt izglītojamam iespēju sagatavoties izglītības turpināšanai augstākā pakāpē atbilstoši iegūstamajai kvalifikācijai vai izglītības turpināšanai mūža garumā.

3. Profesionālās vidējās izglītības un arodizglītības programmu galvenie uzdevumi ir:

3.1. nodrošināt profesiju standartos vai profesionālās kvalifikācijas prasībās noteiktās zināšanas, prasmes, attieksmes un kompetences;

3.2. attīstīt prasmes pastāvīgi un patstāvīgi pilnveidot savu profesionālo kvalifikāciju, reaģējot uz dinamiskām izmaiņām sabiedrībā un darba tirgū, īpaši digitālo tehnoloģiju lietošanai darba procesos un pakalpojumu sniegšanā;

3.3. attīstīt profesionālās un pētnieciskās prasmes, kas veicina inovatīvu biznesa ideju rašanos un atbalsta pāreju uz ilgtspējīgo ekonomiku;

- 3.4. veicināt fizisko attīstību un veidot izpratni par veselību kā dzīves kvalitātes nosacījumu;
- 3.5. attīstīt izglītojamā prasmes patstāvīgi mācīties mūža garumā, plānot un vadīt savu izziņas procesu, veidot pozitīvas attiecības un pieņemt atbildīgus lēmumus;
- 3.6. sekmēt izglītojamā pozitīvas attieksmes veidošanos pret līdzcilvēkiem un valsti, attīstīt viņa pašapziņu un spēju uzņemties pilsonisko atbildību;
- 3.7. nodrošināt profesionālo zināšanu un prasmju apguvi un veicināt spēju attīstību profesionālajā jomā atbilstoši izvēlētajam izglītības virzienam, sekmēt vispusīgu un padziļinātu izpratni par sabiedrībā balstītām ētikas un morāles vērtībām;
- 3.8. vispārināt un padziļināt pamatizglītībā apgūtās zināšanas, izpratni, prasmes, vērtības un tikumus atbilstoši normatīvajiem aktiem par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības programmu paraugiem.

III. Profesionālās vidējās un arodizglītības obligātais saturs

- 4. Profesionālās vidējās izglītības un arodizglītības obligāto saturu veido profesionālās vidējās un arodizglītības programmas pamatdaļa un mainīgā daļa, un to nosaka atbilstoši:
 - 4.1. profesiju standartos vai profesionālās kvalifikācijas prasībās noteiktajām zināšanām, prasmēm, attieksmēm un kompetencēm vai nozares profesionālo darbību reglamentējošajos normatīvajos aktos noteiktajiem profesiju vispārīgajiem raksturojumiem;
 - 4.2. profesionālās izglītības programmai, ko var īstenot kā modulāro profesionālās izglītības programmu;
 - 4.3. šiem noteikumiem un normatīvajiem aktiem par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības programmu paraugiem, ja mācības tiek uzsāktas pēc pamatizglītības ieguves, – atbilstoši plānotajiem sasniedzamajiem mācīšanās rezultātiem.
- 5. Profesionālās vidējās izglītības un arodizglītības programmas pamatdaļa ir 70 procenti no izglītības programmas apjoma, un atbilstoši šo noteikumu 1. pielikumam to veido:
 - 5.1. profesionālie mācību priekšmeti vai profesionālo kompetenču moduļi;
 - 5.2. vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmetu pamatkursi (turpmāk – pamatkursi) atbilstoši normatīvajiem aktiem par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības programmu paraugiem, ja mācības tiek uzsāktas pēc pamatizglītības ieguves;
 - 5.3. mūžizglītības kompetenču modulis – "Sabiedrības un cilvēka drošība".
- 6. Profesionālās vidējās un arodizglītības programmas mainīgā daļa ir 30 procenti no izglītības programmas apjoma, un atbilstoši šo noteikumu 1. pielikumam to var veidot:
 - 6.1. pamatkursi vai vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmetu padziļinātie kursi (turpmāk – padziļinātie kursi) atbilstoši normatīvajiem aktiem par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības programmu paraugiem, ja mācības tiek uzsāktas pēc pamatizglītības ieguves;
 - 6.2. mūžizglītības kompetenču moduļi, izņemot šo noteikumu 5.3. apakšpunktā minēto moduli;
 - 6.3. profesionālie specializētie kursi;

6.4. profesionālo kompetenču moduļi vai profesionālie mācību priekšmeti atbilstoši nozaru kvalifikāciju struktūru aprakstos iekļautās nozares profesijā ietilpstošajai specializācijai vai saistītajām profesijām.

7. Arodizglītības programmās latviešu valodas, svešvalodas un matemātikas mācību priekšmetu pamatkursi jāapgūst vismaz vispārīgajā mācību satura apguves līmenī atbilstoši normatīvajiem aktiem par valsts vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības programmu paraugiem.

8. Profesionālās vidējās izglītības programmās pamatkursu apguves līmeni saskaņā ar normatīvajiem aktiem par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības programmu paraugiem, ja mācības tiek uzsāktas pēc pamatizglītības ieguves, nosaka profesionālās izglītības iestāde atbilstoši iegūstamajai profesionālajai kvalifikācijai un piedāvātajiem padziļinātajiem kursiem.

9. Profesionālās vidējās izglītības un arodizglītības obligātā satura apgūvē iekļaujamās vērtības un tikumi, kas noteikti Satversmē un normatīvajos aktos par izglītojamo audzināšanas vadlīnijām un informācijas, mācību līdzekļu, materiālu un mācību un audzināšanas metožu izvērtēšanas kārtību.

10. Izglītības iestāde:

10.1. arodizglītības programmu īsteno 1420 līdz 4250 mācību stundās, tās apjomu un īstenošanas ilgumu nosakot atbilstoši šo noteikumu 1. pielikumam;

10.2. profesionālās vidējās izglītības programmu īsteno 2120 līdz 5740 mācību stundās, tās apjomu un īstenošanas ilgumu nosakot atbilstoši šo noteikumu 1. pielikumam, pieļaujot izņēmumus izglītības programmu grupā "Mūzika un skatuves māksla" un izglītības programmās, pēc kuru apguves tiek piešķirta jūrnieka profesionālā kvalifikācija;

10.3. piedāvā vismaz divus padziļinātus kursus un nodrošina iespēju kārtot tajos valsts pārbaudījumus augstākajā mācību satura apguves līmenī atbilstoši normatīvajiem aktiem par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības programmu paraugiem, ja mācības tiek uzsāktas pēc pamatizglītības ieguves.

Izglītojamais var izvēlēties (neizvēlēties):

10.3.1. apgūt vienu padziļinātu kursu augstākajā mācību satura apguves līmenī;

10.3.2. kārtot valsts pārbaudījumu augstākajā mācību satura apguves līmenī.

11. Neklātienē īstenojamā izglītības programmā ietver ne mazāk kā 30 procentus no arodizglītības vai profesionālās vidējās izglītības standartā noteiktā profesionālā satura apjoma atbilstoši šo noteikumu 1. pielikumam, izņemot izglītības tematiskās jomas "Veselības aprūpe" un izglītības programmu grupas "Mūzika un skatuves māksla" programmu daļas, kurās nav īstenojama neklātienes izglītības ieguves forma.

12. Profesionālās vidējās izglītības un arodizglītības obligāto saturu veido, ņemot vērā, ka:

12.1. profesionālās vidējās un arodizglītības programmas tiek veidotas atbilstoši izglītojamo vajadzībām un mācīšanās spējām (iekļaujošas izglītības princips), nosakot atbilstošu tās apjomu un īstenošanas ilgumu saskaņā ar šo noteikumu 1. pielikumu;

12.2. profesionālais izglītības programmas mācību saturs sastāv no teorijā un praksē sasniedzamajiem mācīšanās rezultātiem saskaņā ar izglītības programmu atbilstoši šo noteikumu 1. pielikumam;

12.3. plānotie sasniedzamie mācīšanās rezultāti atbilstoši normatīvajiem aktiem par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības programmu paraugiem, ja mācības tiek uzsāktas pēc pamatizglītības ieguves, un profesijas standartā vai profesionālās kvalifikācijas prasībās iekļautās zināšanas,

prasmes, attieksmes un kompetences, savstarpēji koordinējot saturu, var tikt integrētas pamatkursos, profesionālajos mācību priekšmetos, profesionālo kompetenču moduļos un mūžizglītības kompetenču moduļos;

12.4. izglītojamo mācīšanās balstās uz viedu un ilgtspējīgu izaugsmi, paplašinot starpdisciplināru mācīšanos un izmantojot novatoriskas iespējas, kas sekmē radošumu un spēju reaģēt uz jaunām prioritātēm, ko izvirza mainīgā ekonomiskā vide;

12.5. izglītības iestāde izglītojamam nodrošina savlaicīgu un individuālu palīdzību, tai skaitā darba aizsardzības un darba tiesību jautājumu apguvē, atbilstoši profesionālās vidējās izglītības vai arodizglītības programmas specifikai, lai veicinātu izglītojamā nodarbinātības vai pašnodarbinātības iespējas un spēju pielāgoties mainīgajam darba tirgus pieprasījumam;

12.6. izglītojamiem nodrošina kvalitatīvu un iekļaujošu izglītību un mūžizglītību, lai varētu saglabāt un iegūt prasmes, kas ļauj piedalīties sabiedrības dzīvē un veiksmīgi iekļauties darba tirgū;

12.7. izglītojamiem ir jāspēj izmantot izglītības un kultūras sniegto potenciālu nodarbinātības, sociālā taisnīguma, aktīva pilsoniskuma veicināšanā un kā līdzekli, lai pieredzētu Eiropas identitāti visā tās daudzveidībā;

12.8. izglītības iestāde nodrošina mūsdienīgu mācību vidi, ieskaitot tehnoloģijās un darba vidē balstītu mācīšanos, kā arī piekļuvi jaunākajiem sasniegumiem nozaru infrastruktūrā;

12.9. izglītības iestāde, ja iespējams, nodrošina izglītojamā mācīšanos, izmantojot modulāro pieeju, ieskaitot mobilitāti;

12.10. izglītojamā lietpratība tiek nostiprināta, integrēti praktiskajā darbībā mērķtiecīgi apgūstot vispārīgās un profesionālās zināšanas, izpratni, prasmes profesionālajā mācību jomā, attīstot caurviju prasmes, veidojot ieradumus, izkopjot tikumus un apliecinot vērtības;

12.11. izglītības iestāde nodrošina Latvijas Republikā reglamentēto profesiju profesionālo vidējās izglītības programmu atbilstību noteiktajām kvalitātes prasībām un kritērijiem, ja šī darbība ir saistīta ar sabiedrības interešu aizsardzību, tās drošību un veselības aizsardzību;

12.12. profesionālās vidējās izglītības un arodizglītības obligāto saturu saskaņo ar vispārējās vidējās izglītības obligāto saturu un tā apguves plānoto sasniedzamo rezultātu mācību jomās un īstenošanas principiem.

IV. Izglītības snieguma vērtēšanas pamatprincipi un kārtība

13. Vērtēšana ir informācijas iegūšana, lai spriestu par izglītojamā sniegumu vai sasniegto rezultātu.

14. Profesionālās vidējās un arodizglītības programmas profesionālā satura – sasniedzamo mācīšanās rezultātu un profesijas standartā vai profesionālās kvalifikācijas prasībās iekļauto zināšanu, prasmju, attieksmju un kompetenču – apguves vērtēšanas pamatprincipi:

14.1. vienreizējas vērtēšanas princips – vērtēt vienu reizi, atzīt iepriekš iegūtos vērtējumus;

14.2. elastīguma princips – vērtēt neatkarīgi no mācīšanās vietas, ilguma, formas un veida;

14.3. summēšanas princips – kārtot profesionālās kvalifikācijas eksāmenus, ja secīgi pierādīti un novērtēti visi profesionālo kompetenču moduļi vai profesionālie mācību priekšmeti;

14.4. prasmju vai praktiskuma princips – prioritāri kompetences vērtēt to praktiskā demonstrācijā;

14.5. pēctecības princips – vērtēt, ņemot vērā nozaru kvalifikāciju struktūru aprakstos vai nozares profesionālo darbību reglamentējošajos normatīvajos aktos iekļautās nozares profesijās ietilpstošās specializācijas vai saistītās profesijas, ja attiecināms;

14.6. normatīvajos aktos par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības programmu paraugiem noteiktie vērtēšanas pamatprincipi.

15. Profesionālās vidējās izglītības un arodizglītības programmu vispārīzglītojošā satura apguves snieguma vērtēšanas pamatprincipus un kārtību nosaka saskaņā ar normatīvajiem aktiem par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības programmu paraugiem, ja mācības tiek uzsāktas pēc pamatizglītības ieguves.

16. Profesionālās vidējās un arodizglītības programmās izglītojamo sasniedzamo mācīšanās rezultātu apguves vērtēšanā izmanto šādus vērtēšanas veidus:

16.1. formatīvā vērtēšana – nepārtraukta ikdienas mācību procesa sastāvdaļa, kas nodrošina izglītojamam un pedagogam atgriezenisko saiti par izglītojamā tā brīža sniegumu pret plānotajiem sasniedzamajiem mācīšanās rezultātiem;

16.2. summatīvā vērtēšana – mācīšanās posma, piemēram, temata, moduļa, izglītības programmas vai tās daļas, apguves noslēgumā organizēta vērtēšana, lai novērtētu un dokumentētu izglītojamā mācīšanās rezultātu.

17. Formatīvo vērtēšanu īsteno:

17.1. pedagogs, lai noteiktu izglītojamā mācīšanās vajadzības un sniegtu papildu atbalstu izglītojamam, kā arī plānotu un uzlabotu mācīšanu;

17.2. izglītojamais, lai uzlabotu mācīšanos, kā arī patstāvīgi vērtētu savu un cita sniegumu.

18. Summatīvo vērtēšanu moduļos vai profesionālajos mācību priekšmetos īsteno:

18.1. pedagogs, lai novērtētu un dokumentētu, kādā mērā izglītojamais ir apguvis plānotos sasniedzamos mācīšanās rezultātus temata vai apakštemata noslēgumā;

18.2. pedagogs, lai novērtētu un dokumentētu, kādā mērā izglītojamais ir apguvis plānotos sasniedzamos mācīšanās rezultātus moduļa vai mācību priekšmeta noslēgumā, kā arī profesionālās modulārās izglītības programmas daļas apguves apliecināšanai;

18.3. profesionālās kvalifikācijas eksāmena eksaminācijas komisija, lai novērtētu un dokumentētu, kādā līmenī izglītojamais apguvis profesijas standarta vai profesionālās kvalifikācijas prasību noteiktās profesionālās zināšanas, prasmes, attieksmes un kompetences, kas nepieciešamas profesionālo darbību pamatuzdevumu un pienākumu izpildei.

19. Summatīvo vērtējumu šo noteikumu 18.2. un 18.3. apakšpunktā minētajā gadījumā izsaka 10 ballu skalā atbilstoši šo noteikumu 2. pielikumam.

20. Izglītojamais kārto profesionālās kvalifikācijas eksāmenu, kurā novērtē izglītojamā mācību sniegumu profesijas standartā vai profesionālās kvalifikācijas prasībās iekļauto zināšanu, prasmju, attieksmju un kompetenču apguvē, ja ikvienā profesionālā satura sasniedzamo mācīšanās rezultātu apguves pārbaudījumā ir iegūts vērtējums, ne zemāks par vidējo līmeni atbilstoši šo noteikumu 2. pielikumam.

21. Profesionālās vidējās izglītības programmas pilnu apguvi noslēdz valsts pārbaudījumi: